

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет ім. Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра європейського права

Серія: міжнародне право

Випуск:

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Програма академічного курсу та плани семінарських занять
для студентів факультету міжнародних відносин

Львів 2005

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Програма академічного курсу та плани семінарських занять
для студентів факультету міжнародних відносин,
спеціальностей “міжнародні відносини”,
„країнознавство” та „міжнародна інформація”

Львів 2005

Головко О.І.

Міжнародні організації: програма академічного курсу для студентів факультету міжнародних відносин. – Львів: факультет міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005. - 22 с.

Затверджено кафедрою міжнародного права. Протокол №1 від 12 лютого 2005 р.

© Головко О.І.

АНОТАЦІЯ

Міжнародні організації є феноменом міжнародних відносин, сформованим і юридично оформленими у ХХ ст. Основою для створення міжнародних організацій стали спільні цілі, спільна загроза або ж спільні інтереси учасників міжнародного життя, а з кінця ХІХ ст. до сучасності палітра спільних інтересів учасників міжнародних відносин значно поширилася: від усвідомлення необхідності міжнародного співробітництва з метою стандартизації в рамках різноманітних адміністративних союзів ХІХ ст. до створення міжнародних організацій, метою яких є забезпечення миру та безпеки у світі та регіонах (Ліга Націй, Організація Об'єднаних Націй, НАТО тощо).

У сучасному світі налічується понад 600 міжнародних міжурядових організацій та понад 6 тисяч міжнародних неурядових організацій, і їх кількість невпинно зростає і змінюється їх роль. Так, міжнародні міжурядові організації стали активними учасниками процесу правотворчості у міжнародному праві, зберігши за собою свою основну функцію – форумів для обговорення основних питань і проблем міждержавного співробітництва і міжнародного життя. Міжнародні неурядові організації у свою чергу інтенсифікують своє співробітництво із міжнародними міжурядовими організаціями, намагаючись здійснювати політичний вплив на процеси прийняття відповідних рішень. Відтак, роль і місце міжнародних організацій в сучасних міжнародних відносинах вимагає детального вивчення і ознайомлення, оскільки кожна із них має свою предметну специфіку діяльності та вступає в різноманітні правові відносини, які регулюються нормами та принципами міжнародного права, національного законодавства тощо.

Об'єктом академічного курсу «Міжнародні організації» є сучасна теорія та практика формування і діяльності міжнародних організацій як основних акторів міжнародної політики. Предметом академічного курсу «Міжнародні організації» є правове забезпечення функціонування і діяльності сучасних міжнародних організацій.

Метою дисципліни «Міжнародні організації» є формування аналітичних знань щодо ролі та місця міжнародних організацій різних видів у сучасних міжнародних відносинах. Завданнями академічного курсу «Міжнародні організації» є:

- ознайомлення студентів із теоретичними засадами формування та діяльності міжнародних організацій;
- дослідження правової природи міжнародних організацій та їх статусу в сучасному міжнародному публічному праві;
- інформування студентів про основні види міжнародних організацій та їх особливості, а також особливості прийняття рішень у міжнародних організаціях;
- ознайомлення студентів із правовим статусом та категоріями персоналу міжнародних організацій;
- вивчення студентами особливостей правового забезпечення створення та функціонування міжнародних організацій шляхом аналізу установчих актів міжнародних організацій, їх правової природи;
- вироблення практичних навичок застосування отриманих знань при вирішенні конкретних ситуацій.

Матеріал академічного курсу «Міжнародні організації» тісно пов'язаний з міжнародним публічним правом, міжнародним приватним правом, міжнародним процесуальним правом, правом Європейського Союзу та порівняльним правознавством; а також із політологією та суміжними політичними науками.

Лекційний курс

Лекція 1. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного публічного права

Міжнародні організації в системі сучасних міжнародних відносинах. Історія виникнення та становлення інституту міжнародних організацій в міжнародному праві. Поняття міжнародної організації. Підстави класифікації міжнародних організацій. Види міжнародних організацій.

Міжнародні міжурядові організації (ммо) як суб'єкти міжнародного публічного права. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій та способи її набуття. Особливості міжнародної правосуб'єктності міжнародних міжурядових організацій. Наднаціональність як особлива характеристика міжнародних міжурядових організацій. Компетенція міжнародних міжурядових організацій та її види. Сучасні концепції суверенітету у контексті участі держав у діяльності міжнародних міжурядових організацій. Міжнародні міжурядові організації як суб'єкти міжнародних публічно-правових та приватно-правових відносин.

Функції міжнародних міжурядових організацій. Правотворчість міжнародних міжурядових організацій.

Лекція 2. Право міжнародних організацій

Право міжнародних організацій в системі міжнародного публічного права. Поняття права міжнародних організацій. Об'єкт, предмет та система права міжнародних організацій. Особливості права міжнародних організацій. Джерела права міжнародних організацій. Установчі акти міжнародних організацій як міжнародні договори *sui generis*.

Вторинне право міжнародних організацій. Обов'язкові та рекомендаційні акти міжнародних організацій. Концепція *soft law* у праві міжнародних організацій. Міжнародний звичай як джерело права міжнародних організацій. Принципи права міжнародних організацій.

Міжнародні договори міжнародних організацій: дефініція та види міжнародних договорів, особливості процедури укладення, підстави чинності та нечинності міжнародних договорів міжнародних організацій, особливості реалізації міжнародних договорів міжнародних організацій.

Лекція 3. Інститут членства у праві міжнародних організацій

Форми участі суб'єктів міжнародного права у діяльності міжнародних організацій.

Членство як правовий зв'язок між державою та міжнародною організацією. Держава як основний носій прав і обов'язків члена міжнародної організації. Інститут членства міжнародних організацій у інших міжнародних організаціях. Нації та народи, які борються за своє самовизначення, як члени міжнародних організацій.

Види членства у міжнародних організаціях. Повне членство. Неповне членство. Асоціація як привілейований зв'язок міжнародної організації та третьої (ix) країн (и). Статус спостерігача та консультанта при міжнародних організаціях.

Набуття членства у міжнародній організації. Критерії та порядок набуття членства. Особливості набуття статусу асоційованої держави. Права та обов'язки членів міжнародної організації. Припинення та призупинення членства у міжнародній організації.

Лекція 4. Інституційно-правовий механізм міжнародних організацій

Поняття інституційно-правового механізму міжнародної організації. Функціональний та органістичний підходи до розуміння інституційно-правового механізму міжнародних організацій. Поняття інституційного механізму (організаційної структури) міжнародних організацій.

Поняття органу міжнародної організації та їх класифікації. Основні органи міжнародних організацій та їх ознаки. Допоміжні органи в міжнародних організаціях. Вищі органи міжнародних організацій. Адміністративні органи міжнародних організацій. Судові та квазісудові органи міжнародних організацій. Органи міжпарламентського співробітництва в інституційно-правовому механізмі міжнародних організацій.

Допоміжні органи міжнародних організацій та їх класифікація. Органи *ad hoc*. Органи договірної співробітництва (конвенційні органи міжнародних організацій) та особливості їх співробітництва з статутними органами міжнародних організацій.

Лекція 5. Прийняття рішень у міжнародних організаціях

Поняття прийняття рішень у міжнародних організаціях: динамічний та статичний підходи до розуміння прийняття рішень. Прийняття рішень як форма міжінституційного співробітництва: процедурні аспекти. Етапи прийняття рішень у міжнародних організаціях. Статутні та позадоговірні форми міжінституційного співробітництва.

Рішення міжнародної організації як результат узгодження волі держав-членів міжнародної організації. Обов'язкові та рекомендаційні рішення міжнародних організацій. Нетипові рішення міжнародних організацій та їх роль в системі джерел права міжнародних організацій.

Імплементация рішень міжнародних організацій: доктрина прямої дії та прямого застосування права міжнародних організацій з елементами наднаціональності.

Лекція 6. Привілеї та імунітети міжнародних організацій в сучасному міжнародному праві

Поняття привілеїв та імунітетів у міжнародному праві. Привілеї та імунітети міжнародних організацій. Договірне закріплення привілеїв та імунітетів міжнародних організацій. Класифікація привілеїв та імунітетів міжнародних організацій.

Персонал міжнародних організацій та класифікація персоналу. Міжнародні службовці як специфічна категорія персоналу міжнародних організацій. Види міжнародних службовців. Привілеї та імунітети міжнародних службовців. Функціональні та абсолютні привілеї та імунітети міжнародних службовців.

Представники держав у міжнародних організаціях. Правовий статус представників держав при міжнародних організаціях. Привілеї та імунітети представників держав при/у міжнародних організаціях.

Активне та пасивне посольське право міжнародних організацій. Особливості правового регулювання здійснення зовнішніх зносин у праві міжнародних організацій.

Лекція 7. Міжнародні організації з військово-політичного співробітництва

Поняття військово-політичного блоку та альянсу: відмінності у правовій регламентації. Положення про ненапад і взаємну допомогу як правова основа діяльності міжнародних організацій з військово-політичного співробітництва.

Системи колективної безпеки у сучасному світі: міжнародно-правові аспекти. Колективна безпека, колективна та індивідуальна самооборона – особливості застосування розділу VII Статуту Організації Об'єднаних Націй.

Універсальна система колективної безпеки в рамках ООН: основні правові характеристики. Регіональні системи колективної безпеки: НАТО, Організація Африканської Єдності, Ліга Арабських Держав тощо.

Міжнародно-правові аспекти взаємодії універсальної та регіональних систем колективної безпеки. Недоліки та переваги сучасної міжнародно-правової регламентації систем колективної безпеки.

Лекція 8. Міжнародні економічні організації

Міжнародні економічні організації як основна форма міждержавного співробітництва в сфері економічних відносин. Поняття та види міжнародних економічних організацій. Універсальні та регіональні міжнародні економічні організації.

Компетенція ООН у сфері регулювання економічного співробітництва держав. Спеціалізовані установи ООН в сфері міждержавного співробітництва з економічних питань. Механізм прийняття рішень ООН з соціально-економічних питань.

Спеціалізовані установи ООН: правовий статус та правові форми співпраці ООН із спеціалізованими установами (Міжнародна Організація Праці, ЮНКТАД, ЮНЕП, Всесвітній Поштовий Союз, СОТ тощо)

Світова організація торгівлі: історія становлення, сучасний розвиток та інституційно-правовий механізм. Основні торгові режими ГАТТ/СОТ. Поняття права ГАТТ/СОТ. Механізми вирішення спорів рамках ГАТТ/СОТ. Правові основи співробітництва між СОТ та Україною: перспективи та недоліки членства України в СОТ.

Регіональні економічні організації: Європейська Асоціація Вільної Торгівлі, Центральнo-Європейська Асоціація Вільної Торгівлі, МЕРКОСУР,

Європейський Союз як специфічна правова форма інтеграції в міжнародних економічних відносинах. Особливості ЄС та права Європейського Союзу.

Лекція 9. Міжнародні неурядові організації в системі сучасних міжнародних відносин

Поняття міжнародних неурядових організацій та їх види. Правовий статус міжнародних неурядових організацій в сучасному міжнародному праві.

Правовий статус міжнародних неурядових організацій в міжнародному приватному праві. Міжнародно-правове регулювання статусу транснаціональних корпорацій.

Форми та методи співробітництва міжнародних міжурядових організацій та міжнародних неурядових організацій: загальна характеристика. Особливості співробітництва ООН з міжнародними неурядовими організаціями.

Особливості співробітництва Організації з Економічного Співробітництва та Розвитку, Ради Європи, ОБСЄ та інших регіональних організацій з міжнародними неурядовими організаціями. Правове поле співробітництва міжнародних неурядових організацій з Європейським Союзом.

Правовий статус міжнародних неурядових організацій в міжнародному приватному праві. Транснаціональні корпорації як суб'єкти міжнародних економічних відносин і міжнародного приватного права.

Плани семінарських занять

Семінар 1. Історія становлення та розвитку міжнародних організацій

1. Поняття міжнародної організації.
2. Класифікації міжнародної організації.
3. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій.
4. Статус міжнародних міжурядових організацій у міжнародному приватному праві.

Базові документи для роботи на семінарі: Статут Ліги Націй.

Семінар 2. Форми участі держав у діяльності міжнародних організацій

1. Поняття повного членства. Критерії та процедура набуття членства.
2. Права та обов'язки повноправних членів.
3. Втрата членства: підстави та процедура
4. Неповне членство у міжнародних організаціях та його особливості. Статус асоціативного члена міжнародної організації. Види асоціацій.
5. Статус спостерігача у міжнародних організаціях. Права та обов'язки спостерігачів.

Базові документи для роботи на семінарі: Статут Ліги Націй, Статут ООН.

Семінар 3. Право міжнародних організацій

1. Поняття та місце права міжнародних організацій у системі міжнародного публічного права.
2. Джерела права міжнародних організацій.
3. Установчі акти міжнародних організацій – особливості застосування Віденської конвенції про право міжнародних договорів до статутів міжнародних міжурядових організацій.
4. Компетенція міжнародної організації: поняття та види.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН;
2. Статут Міжнародного Суду ООН.

Справи: справа графа Бернадотта

*International Court of Justice
Case Summaries*

REPARATION FOR INJURIES SUFFERED IN THE SERVICE OF THE UNITED NATIONS

Advisory Opinion of 11 April 1949

The question concerning reparation for injuries suffered in the service of the United Nations, was referred to the Court by the General Assembly of the United Nations (Resolution of the General Assembly dated December 3rd, 1948) in the following terms:

"I. In the event of an agent of the United Nations in the performance of his duties suffering injury in circumstances involving the responsibility of a State, has the United Nations, as an Organization, the capacity to bring an international claim against the responsible *de jure* or *de facto* government with a view to obtaining the reparation due in respect of the damage caused (a) to the United Nations, (b) to the victim or to persons entitled through him?

"II. In the event of an affirmative reply on point I (b), how is action by the United Nations to be reconciled with such rights as may be possessed by the State of which the victim is a national?"

With respect to questions I (a) and I (b), the Court established a distinction according to whether the responsible State is a Member or not of the United Nations. The Court unanimously answered question I (a) in the affirmative. On question I (b) the Court was of opinion by 11 votes against 4 that the Organization has the capacity to bring an international claim whether or not the responsible State is a Member of the United Nations.

Finally, on point II, the Court was of opinion by 10 votes against 5 that when the United Nations as an organization is bringing a claim for reparation for damage caused to its agent, it can only do so by basing its claim upon a breach of obligations due to itself; respect for this rule will usually prevent a conflict between the action of the United Nations and such rights as the agent's national State may possess; moreover, this reconciliation must depend upon considerations applicable to each particular case, and upon agreements to be made between the Organization and individual States.

The dissenting Judges appended to the Opinion either a declaration or a statement of the reasons for which they cannot concur in the Opinion of the Court. Two other Members of the Court, while concurring in the Opinion, appended an additional statement.

* * *

In its Advisory Opinion, the Court begins by reciting the circumstances of the procedure. The Request for Opinion was communicated to all States entitled to appear before the Court; they were further informed that the Court was prepared to receive information from them. Thus, written statements were sent by the following States: India, China, United States of America, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and France. In addition, oral statements were presented before the Court by a representative of the Secretary-General of the United Nations, assisted by counsel, and by the representatives of the Belgian, French and United Kingdom Governments.

Then the Court makes a number of preliminary observations on the question submitted to it. It proceeds to define certain terms in the Request for Opinion, then it analyses the contents of the formula: "capacity to bring an international claim". This capacity certainly belongs to a State. Does it also belong to the Organization? This is tantamount to asking whether the Organization has international personality. In answering this question which is not settled by the actual terms of the Charter, the Court goes on to consider what characteristics the Charter was intended to give to the Organization. In this connection, the Court states that the Charter conferred upon the Organization rights and obligations which are different from those of its Members. The Court stresses, further, the important political tasks of the Organization: the maintenance of international peace and security. Accordingly the Court concludes that the Organization possessing as it does rights and obligations, has at the same time a large measure of international personality and the capacity to operate upon an international plane, although it is certainly not a super-State.

The Court then examines the very heart of the subject, namely, whether the sum of the international rights of the Organization comprises the right to bring an international claim to obtain reparation from a State in respect of the damage caused by the injury of an agent of the Organization in the course of the performance of his duties.

On the first point, I (a), of the Request for Opinion the Court unanimously reaches the conclusion that the Organization has the capacity to bring an international claim against a State (whether a Member or non-member) for damage resulting from a breach by that State of its obligations towards the Organization. The Court points out that it is not called upon to determine the precise extent of the reparation which the Organization would be entitled to recover; the measure of the reparation should depend upon a number of factors which the Court gives as examples.

Then the Court proceeds to examine question I (b), namely, whether the United Nations, as an Organisation, has the capacity to bring an international claim with a view to obtaining the reparation due in respect of the damage caused, not to the Organization itself, but to the victim or to persons entitled through him.

In dealing with this point the Court analyses the question of diplomatic protection of nationals. The Court points out in this connection that really only the Organization has the capacity to present a claim in the circumstances referred to, inasmuch as at the basis of any international claim there must be a breach by the defendant State of an obligation towards the Organization. In the present case the State of which the victim is a national could not complain of a breach of an obligation towards itself. Here the obligation is assumed in favour of the Organization. However, the Court admits that the analogy of the traditional rule of diplomatic protection of nationals abroad does not in itself justify an affirmative reply. In fact, there exists no link of nationality between the Organization and its agents. This is a new situation and it must be analysed. Do the provisions of the Charter relating to the functions of the Organization imply that the latter is empowered to assure its agents limited protection? These powers, which are essential to the performance of the functions of the Organisation, must be regarded as a necessary implication arising from the Charter. In discharging its functions, the Organization may find it necessary to entrust its agents with important missions to be performed in disturbed parts of the world. These agents must be ensured of effective protection. It is only in this way that the agent

will be able to carry out his duties satisfactorily. The Court therefore reaches the conclusion that the Organization has the capacity to exercise functional protection in respect of its agents. The situation is comparatively simple in the case of Member States, for these have assumed various obligations towards the Organization.

But what is the situation when a claim is brought against a State which is not a Member of the Organization? The Court is of opinion that the Members of the United Nations created an entity possessing objective international personality and not merely personality recognized by them alone. As in the case of Question I (a), the Court therefore answers Question I (b) in the affirmative.

* * *

Question No. II of the General Assembly refers to the reconciliation of action by the United Nations with such rights as may be possessed by the State of which the victim is a national. In other words, what is involved is possible competition between the rights of diplomatic protection on the one hand and functional protection on the other. The Court does not state here which of these two categories of protection should have priority and in the case of Member States it stresses their duty to render every assistance provided by Article 2 of the Charter. It adds that the risk of competition between the Organization and the national State can be reduced or eliminated either by a general convention or by agreements entered into in each particular case, and it refers further to cases that have already arisen in which a practical solution has already been found.

Finally, the Court examines the case in which the agent bears the nationality of the defendant State. Since the claim brought by the Organization is not based upon the nationality of the victim but rather upon his status as an agent of the Organization, it does not matter whether or not the State to which the claim is addressed regards him as its own national. The legal situation is not modified thereby.

Термінологія: implied powers, resulting powers, effet utile, експліцитна компетенція, імпліцитна компетенція.

Семінар 4. Міжнародні договори міжнародних організацій

1. Міжнародні договори міжнародних організацій як джерело права міжнародних організацій: доктрина паралельності внутрішньої та зовнішньої компетенції.
2. Види міжнародних договорів міжнародних організацій.
3. Віденська конвенція про міжнародні договори між міжнародними організаціями і державами і між міжнародними організаціями 1986р. – особливості процедури укладення.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН
2. Віденська Конвенція про міжнародні договори між державами 1969р.
3. Віденська конвенція про міжнародні договори між міжнародними організаціями і державами і між міжнародними організаціями 1986р.

Справи: справа AETR

Термінологія: паралельність внутрішньої та зовнішньої компетенції, змішані договори, чисті договори міжнародних організацій

Семінар 5. Інституційно-правовий механізм міжнародних організацій

1. Поняття інституційно-правового механізму міжнародних організацій: засадничі принципи функціонування
2. Поняття інституційного механізму та органу міжнародної організації: види та критерії класифікації.
3. Головні органи міжнародної організації.

4. Вищі органи мо: склад, структура, компетенція.
5. Квазіпрапарламентські органи міжнародних організацій: особливості їх формування та участі у функціонуванні організації.
6. Судові органи міжнародних організацій.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН
2. Статут Міжнародного Суду ООН

Справи: ICJ Reports 1966.

Термінологія: принцип поділу влад, принцип вертикального поділу компетенції, принцип горизонтального поділу компетенції, головний орган організації, допоміжний орган організації, міжінституційна угода.

*International Court of Justice
Case Summaries*

**CERTAIN EXPENSES OF THE UNITED NATIONS
(ARTICLE 17, PARAGRAPH 2, OF THE CHARTER)**

Advising Opinion of 20 July 1962

The question of certain expenses of the United Nations (Article 17, paragraph 2, of the Charter) had been put to the Court for an advisory opinion by a resolution adopted by the General Assembly of the United Nations of 20 December 1961.

By nine votes to five the Court declared that the expenditures authorized in certain General Assembly resolutions enumerated in the request for opinion, relating to the United Nations operations in the Congo and in the Middle East undertaken in pursuance of Security Council and General Assembly resolutions likewise enumerated in the request were "expenses of the Organization" within the meaning of Article 17, paragraph 2, of the Charter of the United Nations.

Judges Sir Percy Spender, Sir Gerald Fitzmaurice and Morelli appended to the Opinion of the Court statements of their Separate Opinions. President Winiarski and Judges Basdevant, Moreno Quintana, Koretsky and Bustamante y Rivero appended to the Opinion of the Court statements of their Dissenting Opinions.

* * *

The President of the Court, in pursuance of Article 66, paragraph 2, of the Statute, having considered that the States Members of the United Nations were likely to be able to furnish information on the question, fixed 20 February 1962 as the time-limit within which the Court would be prepared to receive written statements from them. The following Members of the United Nations submitted statements, notes or letters setting forth their views: Australia, Bulgaria, Byelorussian Soviet Socialist Republic, Canada, Czechoslovakia, Denmark, France, Ireland, Italy, Japan, the Netherlands, Portugal, Romania, South Africa, Spain, Ukrainian Soviet Socialist Republic, Union of Soviet Socialist Republics, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, United States of America and Upper Volta. At hearings held from 14 to 21 May the Court heard oral statements by the representatives of Canada, the Netherlands, Italy, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, Norway, Australia, Ireland, the Union of Soviet Socialist Republics and the United States of America.

* * *

In its opinion the Court first recalled that it had been argued that the Court should refuse to give an opinion, the question put to it being of a political nature, and declared that it could not attribute a political character to a request which invited it to undertake an essentially judicial task, namely the interpretation of a treaty provision. In this connection the Court recalled the principles previously stated by the Permanent Court of International Justice in the Advisory Opinion concerning the *Status of Eastern Carelia* and by the present Court in the Advisory Opinions concerning the *Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary*

and Romania (First Phase) and Judgments of the Administrative Tribunal of the ILO upon Complaints made against Unesco, and found no "compelling reason" why it should not give the advisory opinion which the General Assembly had requested of it.

* * *

The Court then examined the view that it should take into consideration the rejection of a French amendment to the request for advisory opinion. The amendment would have asked the Court to give an opinion on the question whether the expenditures related to the indicated operations had been "decided on in conformity with the provisions of the Charter".

On this point the Court observed that the rejection of the French amendment did not constitute a directive to the Court to exclude from its consideration the question whether certain expenditures were "decided on in conformity with the Charter", if the Court found such consideration appropriate. Nor could the Court agree that the rejection of the French amendment had any bearing upon the question whether the General Assembly had sought to preclude the Court from interpreting Article 17 in the light of other articles of the Charter, that is, in the whole context of the treaty.

* * *

Turning then to the question which had been posed, the Court found that it involved an interpretation of Article 17, paragraph 2, of the Charter, and that the first question was that of identifying what are "the expenses of the Organization".

The text of Article 17, paragraph 2, referred to "the expenses of the Organization" without any further explicit definition. The interpretation of the word "expenses" had been linked with the word "budget" in paragraph 1 of that Article and it had been contended that in both cases the qualifying adjective "regular" or "administrative" should be understood to be implied. According to the Court this would be possible only if such qualification must necessarily be implied from the provisions of the Charter considered as a whole.

Concerning the word "budget" in paragraph 1 of Article 17, the Court found that the distinction between "administrative budgets" and "operational budgets" had not been absent from the minds of the drafters of the Charter since it was provided in paragraph 3 of the same Article that the General Assembly "shall examine the administrative budgets" of the specialized agencies: if the drafters had intended that paragraph 1 should be limited to the administrative budget of the United Nations organization itself, the word "administrative" would have been inserted in paragraph 1 as it had been in paragraph 3. Actually, the practice of the Organization had been from the outset to include in the budget items which would not fall within any of the definitions of "administrative budget" which had been advanced. The General Assembly had consistently included in the annual budget resolutions provision for "unforeseen and extraordinary expenses" arising in relation to the "maintenance of peace and security". Every year from 1947 through 1959 the resolutions on these unforeseen and extraordinary expenses have been adopted without a dissenting vote, except for 1952, 1953 and 1954, owing to the fact that in those years the resolution included the specification of a controversial item-United Nations Korean war decorations. Finally, in 1961, the report of the Working Group of Fifteen on the Examination of the Administrative and Budgetary Procedures of the United Nations had recorded the adoption without opposition of a statement that "investigations and observation operations undertaken by the Organization to prevent possible aggression should be financed as part of the regular budget of the United Nations." Taking these facts into consideration, the Court concluded that there was no justification for reading into the text of Article 17, paragraph 1, any limiting or qualifying word before the word "budget".

* * *

Turning to paragraph 2 of Article 17, the Court observed that, on its face, the term "expenses of the Organization" meant all the expenses and not just certain types of expenses which might be referred to as "regular expenses". Finding that an examination of other parts of the Charter showed the variety of expenses which must inevitably be included within the "expenses of the Organization", the Court did not perceive any basis for challenging the legality of the settled practice of including such expenses in the budgetary amounts which the General Assembly apportioned among the Members in accordance with the authority which was given to it by Article 17, paragraph 2.

* * *

Passing then to the consideration of Article 17 from the standpoint of its place in the general structure and scheme of the Charter, the Court found that the general purposes of that Article were the vesting of control over the finances of the Organization and the levying of apportioned amounts of the expenses of the Organization. Replying to the argument that expenses resulting from operations for the maintenance of international peace and security were not "expenses of the Organization" within the meaning of Article 17, paragraph 2, of the Charter, inasmuch as they fell to be dealt with exclusively by the Security Council, and more especially through agreements negotiated in accordance with Article 43 of the Charter, the Court found that under Article 24 the responsibility of the Security Council in the matter was "primary", not exclusive. The Charter made

it abundantly clear that the General Assembly was also to be concerned with international peace and security. Under paragraph 2 of Article 17 the General Assembly was given the power to apportion the expenses among the Members, which created the obligation of each to bear that part of the expenses which was apportioned to it. When those expenses included expenditures for the maintenance of peace and security, which were not otherwise provided for, it was the General Assembly which had the authority to apportion the latter amounts among the Members. None of the provisions determining the respective functions and powers of the Security Council and the General Assembly supported the view that such distribution excluded from the powers of the General Assembly the power to provide for the financing of measures designed to maintain peace and security.

Replying to the argument that with regard to the maintenance of international peace and security the budgetary authority of the General Assembly is limited by Article 11, paragraph 2, under which "any such question [relating to the maintenance of international peace and security] on which action is necessary shall be referred to the Security Council by the General Assembly either before or after discussion" the Court considered that the action referred to in that provision was coercive or enforcement action. In this context, the word "action" must mean such action as was solely within the province of the Security Council, namely that indicated by the title of Chapter VII of the Charter: "action with respect to threats to the peace, breaches of the peace, and acts of aggression". If the interpretation of the word "action" in Article 11, paragraph 2, were that the General Assembly could make recommendations only of a general character affecting peace and security in the abstract, and not in relation to specific cases, the paragraph would not have provided that the General Assembly might make recommendations on questions brought before it by States or by the Security Council. Accordingly, the last sentence of Article 11, paragraph 2, had no application where the necessary action was not enforcement action.

The Court found therefore that the argument drawn from Article 11, paragraph 2, to limit the budgetary authority of the General Assembly in respect of the maintenance of international peace and security was unfounded.

* * *

The Court then turned to the examination of the argument drawn from Article 43 of the Charter which provides that Members shall negotiate agreements with the Security Council on its initiative, for the purpose of maintaining international peace and security. The argument was that such agreements were intended to include specifications concerning the allocation of costs of such enforcement actions as might be taken by direction of the Security Council, and that it was only the Security Council which had the authority to arrange for meeting such costs.

After stating that Article 43 was not applicable, the Court added that even if it were applicable, the Court could not accept such an interpretation of its text for the following reasons. A Member State would be entitled, during the negotiation of such agreements, to insist, and the Security Council would be entitled to agree, that some part of the expense should be borne by the Organization. In that case such expense would form part of the expenses of the Organization and would fall to be apportioned by the General Assembly under Article 17. Moreover, it followed from Article 50 of the Charter that the Security Council might determine that an overburdened State was entitled to some financial assistance. Such financial assistance, if afforded by the Organization, as it might be, would clearly constitute part of the "expenses of the Organization". Furthermore, the Court considered that it could not be said that the Charter had left the Security Council impotent in the face of an emergency situation when agreements under Article 43 had not been concluded. It must lie within the power of the Security Council to police a situation even though it did not resort to enforcement action against a State. The costs of actions which the Security Council was authorized to take therefore constituted "expenses of the Organization within the meaning of Article 17, paragraph 2".

Having considered the general problem of the interpretation of Article 17, paragraph 2, in the light of the general structure of the Charter and of the respective functions of the General Assembly and the Security Council, with a view to determining the meaning of the phrase "the expenses of the Organization", the Court proceeded to examine the expenditures enumerated in the request for the advisory opinion. It agreed that such expenditures must be tested by their relationship to the purposes of the United Nations in the sense that if an expenditure were made for a purpose which was not one of the purposes of the United Nations it could not be considered an "expense of the Organization". When the Organization took action which warranted the assertion that it was appropriate for the fulfilment of one of the purposes of the United Nations set forth in Article 1 of the Charter, the presumption was that such action was not *ultra vires* the Organization. If the action were taken by the wrong organ, it was irregular, but this would not necessarily mean that the expense incurred was not an expense of the Organization. Both national and international law contemplated cases in which the body corporate or politic might be bound by an *ultra vires* act of an agent. As the United Nations Charter included no procedure for determining the validity of the acts of the organs of the United Nations, each organ must, in the first place at least, determine its own jurisdiction. If the Security Council adopted a resolution purportedly for the maintenance of international peace and security and if, in accordance with such resolution, the Secretary-General incurred financial obligations, those amounts must be presumed to constitute "expenses of the Organization". Recalling its Opinion concerning *Effects of Awards of Compensation made by the United Nations Administrative Tribunal*, the Court declared that obligations of the Organization might be incurred by the

Secretary-General acting on the authority of the Security Council or of the General Assembly, and that the General Assembly "has no alternative but to honour these engagements".

This reasoning, applied to the resolutions mentioned in the request for the advisory opinion, might suffice as a basis for the opinion of the Court. The Court went on, however, to examine separately the expenditures relating to the United Nations Emergency Force in the Middle East (UNEF) and those relating to the United Nations operations in the Congo (ONUC).

As regards UNEF, the Court recalled that it was to be set up with the consent of the Nations concerned, which dismissed the notion that it constituted measures of enforcement. On the other hand, it was apparent that the UNEF operations were undertaken to fulfil a prime purpose of the United Nations, that is, to promote and maintain a peaceful settlement of the situation. The Secretary-General had therefore properly exercised the authority given him to incur financial obligations; the expenses provided for by such obligations must be considered "expenses of the Organization". Replying to the argument that the General Assembly never, either directly or indirectly, regarded the expenses of UNEF as "expenses of the Organization within the meaning of Article 17, paragraph 2, of the Charter", the Court stated that it could not agree with this interpretation. Analysing the resolutions relating to the financing of UNEF, the Court found that the establishment of a special account did not necessarily mean that the funds in it were not to be derived from contributions of Members as apportioned by the General Assembly. The resolutions on this matter, which had been adopted by the requisite two-thirds majority, must have rested upon the conclusion that the expenses of UNEF were "expenses of the Organization" since otherwise the General Assembly would have had no authority to decide that they "shall be borne by the United Nations" or to apportion them among the Members. The Court found therefore that, from year to year, the expenses of UNEF had been treated by the General Assembly as expenses of the Organization within the meaning of Article 17, paragraph 2.

* * *

Turning next to the operations in the Congo, the Court recalled that they had been initially authorized by the Security Council in the resolution of 14 July 1960, which had been adopted without a dissenting vote. The resolution, in the light of the appeal from the Government of the Congo, the report of the Secretary-General and the debate in the Security Council, had clearly been adopted with a view to maintaining international peace and security. Reviewing the resolutions and reports of the Secretary-General relating to these operations, the Court found that in the light of such a record of reiterated consideration, confirmation, approval and ratification by the Security Council and by the General Assembly of the actions of the Secretary-General, it was impossible to reach the conclusion that the operations in the Congo usurped or impinged upon the prerogatives conferred by the Charter of the Security Council. These operations did not involve "preventive or enforcement measures" against any State under Charter VII and therefore did not constitute "action" as that term was used in Article 11. The financial obligations which the Secretary-General had incurred, in accordance with the clear and reiterated authority of both the Security Council and the General Assembly, constituted obligations of the Organization for which the General Assembly was entitled to make provision under the authority of Article 17, paragraph 2, of the Charter.

In relation to the financing of the operations in the Congo, the Court, recalling the General Assembly resolutions contemplating the apportionment of the expenses in accordance with the scale of assessment for the regular budget, concluded therefrom that the General Assembly had twice decided that even though certain expenses were "extraordinary" and "essentially different" from those under the "regular budget", they were none the less "expenses of the Organization" to be apportioned in accordance with the power granted to the General Assembly by Article 17, paragraph 2.

* * *

Having thus pointed out on the one hand that the text of Article 17, paragraph 2, of the Charter could lead to the conclusion that the expenses of the Organization were the amounts paid out to defray the costs of carrying out the purposes of the Organization, and on the other hand that the examination of the resolutions authorizing the expenditures referred to in the request for the advisory opinion had led to the finding that they had been incurred with that end in view and having also analyzed and found unfounded the arguments which had been advanced against the conclusion that the expenditures in question should be considered as expenses of the Organization within the meaning of Article 17, paragraph 2, of the Charter of the United Nations, the Court arrived at the conclusion that the question submitted to it by the General Assembly must be answered in the affirmative.

Семінар 6. Прийняття рішень у міжнародних організаціях (на прикладі ООН)

1. Прийняття рішень: поняття та основні підходи
2. Одноставність у міжнародних організаціях
3. Прийняття рішень більшістю голосів у міжнародних організаціях
4. Зважене голосування у міжнародних організаціях

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН
2. Правила процедури ГА ООН

Термінологія: консенсус, абсолютна одноставність, відносна одноставність, зважене голосування.

Семінар 7. Привілеї та імунітети міжнародних організацій

1. Поняття привілеїв та імунітетів міжнародних організацій.
2. Персонал міжнародних організацій та особливості його правового статусу:
  - А) представники держав у органах міжнародної організації
  - Б) міжнародні службовці
3. Правовий статус міжнародних організацій у міжнародному приватному праві.
4. Правовий статус міжнародних організацій у національному праві.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН;
2. Конвенція про привілеї та імунітети Організації Об'єднаних Націй від 13 лютого 1946 р.;
3. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН від 2 листопада 1947 р.;
4. Конвенція про представництво держав у їхніх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру 14 березня 1975 р.;
5. Конвенція про спеціальні місії 1969 р.;
6. Конвенція про безпеку персоналу ООН і персоналу сприяння ООН від 9 грудня 1994 р.

Термінологія: code of conduct, міжнародний службовець, абсолютні привілеї та імунітети, відносні привілеї та імунітети.

Семінар 8. Миротворчі операції у рамках Організації Об'єднаних Націй

1. Система забезпечення миру і безпеки ООН: згідно статуту ООН.
2. Поняття миротворчих операцій ООН: операції з дотримання миру.
3. Операції ООН з примусового встановлення миру.
4. Правовий статус персоналу миротворчих сил ООН: система і порядок їх формування.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН
2. An Agenda for Peace, Preventive diplomacy, Peacemaking and Peace-keeping

Справи: операції ООН з дотриманням миру в Конго та на Кіпрі.

Термінологія: peasekeeping, peacemaking, превентивна дипломатія, миротворчі сили.

Плани семінарських занять (на вільний вибір студентів)

Семінар 1. Міжнародні організації з військово-політичного співробітництва

1. Особливості та види міжнародних організацій з військово-політичного співробітництва.
2. ОБСЄ у системі колективної безпеки в Європі.
3. НАТО в європейській системі колективної безпеки:
  - 6.1 функції і завдання НАТО
  - 6.2 Інституційний механізм НАТО
  - 6.3 Співпраця НАТО - Україна

Базові документи для роботи на семінарі:

1. установчий договір НАТО
2. установчий договір ОБСЄ

Термінологія: військово-політичний блок, альянс, система колективної безпеки, система кооперативної безпеки, індивідуальна самооборона, колективна самооборона.

Література:

1. Довідник НАТО. – К.: „Молодь”, 1999. – 543 с.
2. Талалаев А. Н. Хельсинки: принципы и реальность. Юрид.лит. - М.: 1985, с. 191.
3. Handwörterbuch Internationale Organisationen/ Hrsg. U.Andersen, W. Woyke, Opladen, 1995
4. Государства НАТО и военные конфликты: военно-исторический очерк/ Под.ред. П.А. Жилина и др. - М.: Наука, 1987. - 310 с.
5. Котов В.И. Важнейшее международное событие/ К итогам Совещания в Хельсинки по безопасности и сотрудничеству в Европе. - К., 1975. - 18 с.
6. www.osce.org
7. www.nato.int

Семінар 2. Організація Об'єднаних Націй

1. Цілі та завдання ООН.
2. Органи ООН:
  - а) Генеральна Асамблея ООН
  - б) Повноваження та функції Економічної та Соціальної Ради ООН
  - в) Секретаріат ООН
3. Рада Безпеки ООН: порядок формування та завдання
4. Міжнародний Суд ООН: юрисдикція та порядок функціонування

Література:

1. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. Пособие. – М.: Издательство АО “Консалтбанкир”, 2000. – 624 с.
2. Организация Объединённых Наций. Основные факты. Справочник. Пер. с англ. М.: Издательство “Весь мир”. 2000. – 424 с.
3. International Organizations in Their Legal Setting. Second Edition. Frederic L. Kirigs – 1999
4. Морозов Г.И. Международные организации. Некоторые вопросы теории., М., 1974
5. Нешатова Т.Н. Международные организации и право. М. – 2000.
6. Действующее международное право . – в 3-х томах. – М., 1999, 864 с.

Базові документи для роботи на семінарі:

1. Статут ООН

Термінологія: консенсус, абсолютна одностайність, відносна одностайність, зважене голосування.

Семінар 3. ООН і проблеми економічного співробітництва

1. Цілі та завдання ООН у сфері економічної співпраці.
2. Органи ООН і їх завдання щодо сприяння економічній співпраці:
  - а) Генеральна Асамблея ООН
  - б) Повноваження та функції Економічної та Соціальної Ради ООН
  - в) Секретаріат ООН
3. Спеціалізовані установи ООН у сфері економічної співпраці: ЮНІДО, ФАО та ін.
4. Програми ООН з сприяння економічному розвитку: ПРООН, ЮНЕП, Світова Продовольча Програма та ін.
5. Автономні організації, зв'язані з ООН: МАГАТЕ, СОТ, Світова організація туризму.

Л і т е р а т у р а:

1. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. Пособие. – М.: Издательство АО “Консалтбанкир”, 2000. – 624 с.
2. Организация Объединённых Наций. Основные факты. Справочник. Пер. с англ. М.: Издательство “Весь мир”. 2000. – 424 с.

Семінар 4. Співробітництво держав Азії у сфері економічних відносин

1. Ліга Арабських держав: історія становлення (ЛАД).
2. Предметна компетенція Ліги Арабських Держав у сфері економічних відносин
3. Інституційний механізм ЛАД.
4. Інші організації з економічного співробітництва у Азії

Л і т е р а т у р а:

1. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. Пособие. – М.: Издательство АО “Консалтбанкир”, 2000. – 624 с.
2. International Organizations in Their Legal Setting. Second Edition. Frederic L. Kirigs – 1999.
3. Fryzel Tadeusz. Liga panstw arabskich. Warszawa.: MON, 1981. - 166 с.

Семінар 5. Співробітництво держав Африки у сфері економічних відносин

1. Організація Африканської Єдності: історія становлення та сучасний членський склад.
2. Інституційно-правовий механізм ОАЄ.
3. Компетенція ОАЄ:
  - А) в політичній сфері;
  - Б) в економічній сфері;
  - В) спеціальна компетенція ОАЄ.

Перелік екзаменаційних питань

1. Повноваження та функції Економічної та Соціальної Ради ООН.
2. Цілі та завдання ООН.
3. Генеральна Асамблея ООН.
4. Рада Безпеки ООН: порядок формування та завдання.
5. Міжнародний Суд ООН: юрисдикція та порядок функціонування.
6. Система забезпечення миру і безпеки ООН: згідно статуту ООН.
7. Поняття миротворчих операцій ООН: операції з дотримання миру.
8. Операції ООН з примусового встановлення миру.
9. Правовий статус персоналу миротворчих сил ООН: система і порядок їх формування.
10. Поняття привілеїв та імунітетів міжнародних організацій.
11. Персонал міжнародних організацій та особливості його правового статусу:
12. Правовий статус міжнародних організацій у міжнародному приватному праві.
13. Правовий статус міжнародних організацій у національному праві.
14. Прийняття рішень: поняття та основні підходи.
15. Одноставність у міжнародних організаціях.
16. Прийняття рішень більшістю голосів у міжнародних організаціях.
17. Зважене голосування у міжнародних організаціях.
18. Поняття інституційно-правового механізму міжнародних організацій: засадничі принципи функціонування.
19. Поняття інституційного механізму та органу міжнародної організації: види та критерії класифікації.
20. Головні органи міжнародної організації.
21. Вищі органи міжнародних організацій: склад, структура, компетенція.
22. Квазіпарламентські органи міжнародних організацій: особливості їх формування та участі у функціонуванні організації.
23. Судові органи міжнародних організацій.
24. Міжнародні договори міжнародних організацій як джерело права міжнародних організацій: доктрина паралельності внутрішньої та зовнішньої компетенції.
25. Види міжнародних договорів міжнародних організацій.
26. Віденська конвенція про міжнародні договори між міжнародними організаціями і державами і між міжнародними організаціями 1986р. – особливості процедури укладення.
27. Поняття та місце права міжнародних організацій у системі міжнародного публічного права.
28. Джерела права міжнародних організацій.
29. Установчі акти міжнародних організацій – особливості застосування Віденської конвенції про право міжнародних договорів до статутів міжнародних організацій.
30. Компетенція міжнародної організації: поняття та види.
31. Поняття повного членства. Критерії та процедура набуття членства.
32. Права та обов'язки повноправних членів.
33. Втрата членства: підстави та процедура
34. Неповне членство у міжнародних організаціях та його особливості. Статус асоціативного члена міжнародної організації. Види асоціацій.
35. Статус спостерігача у міжнародних організаціях. Права та обов'язки спостерігачів.
36. Поняття міжнародної організації.
37. Класифікації міжнародної організації.
38. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій

ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальные проблемы деятельности международных организаций: теория и практика/ Отв.ред. Г.И. Морозов. - М.: Международные отношения, 1982. - 351 с.
2. Антонович М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини. - К.: КМ АCADEMIA, 2000. - 261 с.
3. Афанасьева О. Краткий очерк истории Лиги Наций. М.: Госполитиздат., 1945. - 40 с.
4. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. Пособие. – М.: Издательство АО “Консалтбанкир”, 2000. – 624 с.
5. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ: Моногр./ Наук.ред. Циганкова Т.М. – К.: КНЕУ, 2003. – 660 с.
6. Государства НАТО и военные конфликты: военно-исторический очерк/ Под.ред. П.А. Жилина и др. - М.: Наука, 1987. - 310 с.
7. Действующее международное право . – в 3-х томах. – М., 1999, 864 с.
8. Довідник НАТО. – К.: Молодь, 1999. – 543 с.
9. Дурденевский В.Н. Правила процедуры международных политических конференций XX века. -М.: Госюриздат., 1955. - 72 с.
10. Европейское право. Учебник для вузов. /Под общ. ред. Л.М.Энтина., - М.: “НОРМА-ИНФРА-М”, 2000, 720 с.
11. Європейський Союз. (Консолідовані договори) – К., 1999.
12. Ильин Ю.Д. Лекции по истории и праву Европейского Союза. - Харьков: Фирма “Консум”, 1998, - 156 с.
13. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919-1934. - М.: Наука, 1982. - 357 с.
14. Канун декабря: Европа перед выбором/Сов. Комитет за европейскую безопасность и сотрудничество. - М.: Прогресс, 1983. - 31 с.
15. Кривчикова Э.С. Основы теорий международных организаций. – М.: МГИМО, 1979.
16. Крылов Н.Б. Правотворческая деятельность международных организаций/Отв.ред. И.И.Лукашук, АН СССР, Ин-т государства и права. - М.: Наука, 1998. - 174 с.
17. Кузнецов С.А. Представители государств в международных организациях. - М., Международные отношения. – 1980. – 104 с.
18. Ляхов Е.Г., Попов А.В. НАТО и проблема государственного терроризма./ Государство и право на рубеже веков (Материалы Всероссийской конференции). Международное право. – М.: 2000, с.108-111.
19. Мармазов В.С., Піляєв І.С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції. – К.: Видавничий дім “Юридична книга”, 2000. – 472 с.
20. Международное право./Под ред. Ю.М. Колосова, В.И. Кузнецова. – М., Междунар.отн. – 1998, с.172-246.
21. Международное право/ Под ред. И.И. Лукашука, т. 2. Особенная часть – М., БЕК, 1998, с.88-119.
22. Михайловський М. К. Організація Африканської Єдності (міжнародно-правові проблеми). К.: 1972, 481 с.
23. Міжнародне публічне право. – К.: Юрінком Інтер – 20000., с.445-471.
24. Моисеев Е.Г. Содружество Независимых Государств: итоги и перспективы развития./ Государство и право на рубеже веков (Материалы Всероссийской конференции). Международное право. – М.: 2000, с.53-57.
25. Моравецкий В. Функции международной организации. Изд-во “Прогресс” - М.: 1976.
26. Морозов Г.И. Международные организации. Некоторые вопросы теории. - М.: 1974.
27. Нешатева Т.Н. Международные организации и право. М. – 2000.
28. Организация Объединённых Наций. Основные факты. Справочник. Пер. с англ. М.: Издательство “Весь мир”. 2000. – 424 с.

29. *Осика С.Г.* Генеральна угода з тарифів та торгівлі як основа універсального міжнародно-правового регулювання світової торівлі. – К., 1999, - 203 с.
30. *Осика С.Г., П'ятницький В.Т., Осика А.С.* Генеральна угода з тарифів і торгівлі як основа універсального міжнародно-правового регулювання світової торгівлі. – К.: Київ, 1999. – 204 с.
31. Открытые двери: восточная граница расширенного Европейского Союза/ In-t spraw publicznych. Fundacja im S. Watorego. - Warszawa, 2001. - 16 с.
32. *Покрещук О.* Міжнародно-правові питання приєднання України до Генеральної Угоди з тарифів і торівлі (ГАТТ) та вступу до світової організації Торгівлі (СОТ)// Право України. – 1999. - №8. – С. 122-133.
33. *Репецький В.М.* Дипломатичне і консульське право: Підр. – Львів: ВАТ „Бібльос”б 2002. – 352 с.
34. *Смирнова Е.С.* Обращение индивидов в Европейский Суд по правам человека./ Государство и право на рубеже веков (Материалы Всероссийской конференции). Международное право. – М.: 2000, с.34-36.
35. *Тимченко Л.А.* Священный Союз как переход к новой форме межгосударственного сотрудничества. ./ Государство и право на рубеже веков (Материалы Всероссийской конференции). Международное право. – М.: 2000, с.112-114.
36. *Томко Я.* Внутренняя компетенция государств и Организация Объединенных Наций. - М.: Изд. иностр. лит.- 1963. - 310 с.
37. *Топорнин Б.Н.* Европейское право: Учебник. - М.: Юристь, 1999, - 450 с.
38. *Фомин В.В.* ООН и международная торговля (правовые вопросы). – М.: Международные отношения. – 1971. – 168 с.
39. *Шibaева Е.А.* Право международных организаций. – М.: Международные отношения, 1986.
40. *Шibaева Е.А., Поточный М.* Правовые вопросы структуры и деятельности международных организаций. М.: 1980ю - 168 с.
41. *Шинкарецкая Г.Г.* Право Содружества Независимых Государств: современное состояние./ Государство и право на рубеже веков (Материалы Всероссийской конференции). Международное право. – М.: 2000, с.47-52.
42. *Энтин М.Л.* Суд Европейских Сообществ: правовые формы обеспечения западноевропейской интеграции. - М.: Международные отношения, 1987. - 173 с.
43. An Agenda for Peace, Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping: www.un.org
44. *Amerasinghe C. F.* Principles of the Institutional Law of International Organizations. – Cambridge. – 2005. – 572 p.
45. *Chnimni B.S.* International Institutions Today: An Imperial Global State in Making// European Journal of International Law. – 2004. – Vol. 15. – No.1. – P. 1-37.
46. *Cremona M.* External Relations and External Competence: The Emergence of an Integrated Policy// The Evolution of EU Law. – Oxford. – 1999. – P.137-175.
47. Das Recht der Internationalen Organisationen einschließlich der Supranationalen Gemeinschaften/Hrsg. Ignanz Seidl-Hohenveldern, Gerhard Loibl – Köln, Berlin, Bonn, München, 1992.
48. *Desmedt A.* Proportionality in WTO Law// Journal of International Economic Law. – 2001. – Vol. 4, 3; Law Module. – P.441-480.
49. *Fryzel T.* Liga panstw arabskich. Warszawa.: MON, 1981. - 166 с.
50. Handwörterbuch Internationale Organisationen/ Hrsg. U.Andersen, W. Woyke, Opladen, 1995.
51. *Hofmann Herwig H. C.* A Critical Analysis of the new Typology of Acts in the Draft Treaty Establishing a Constitution of Europe// European Integration online Papers. – 2003. – Vol. 7. – Nm.9. – <http://eiop.or.at/eiop/texte/2003-009a.htm>.
52. International Organizations in Their Legal Setting. Second Edition. Frederic L. Kirigs – 1999.

53. *Joyner Christopher C.* The United Nations and International Law. – Cambridge University Press. – 2001. – 474 p.
54. *Klepcki Zbigniew M.* Proces podejmowania decyzji w organizacjach międzynarodowych/ Polski In-t spraw międzynarodowych. - Warszawa: PWN, 1979. - 270 c.
55. *Kolasa J.* Głosowanie w powszechnych organizacjach międzynarodowych. Wybrane zagadnienia prawne. Wrocław, 1973. - 159 c.
56. *Lorenzo A. G.* The Role of Interest Groups in the European Union Decision-Making Process// European Journal of Law and Economics. – 2003. – Vol. 15, 3; Business Module. – P.251-261.
57. *Michael Schweitzer, Waldemar Hummer.* Europarecht: das Recht der Europaeischen Union; das Recht der Europaeischen Gemeinschaften (EGKS, EG, EAG); mit Schwerpunkt EG/ von Michael Schweitzer und Waldemar Hummer/ - 5., neubearb. und erw Auflage. – Neuwied; Kriftel; Berlin: Luchterhand, 1996.
58. Österreichisches Handbuch des Völkerrechts/Hrsg. H.-P. Neuhold, W.Hummer, C.Schreuer. – Wien . - 1997. – S.165-212.
59. *Sarooshi D.* Some Preliminary Remarks on the Conferral by States of Powers on International Organizations// Jean Monnet Working Papers. – 2003. – Vol. 4. – http: // www.jeanmonnetprogramm.org
60. *Schermers H.G.* International Institutional Law. Leiden, 1980.
61. <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/onucRS.htm>
62. <http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unficyp/index.html>
63. <http://www.un.org/Depts/dpko/dpko/home.shtml>

Офіційні веб-сторінки основних міжнародних організацій:

1. Організація Об'єднаних Націй: www.un.org
2. Світова Організація Торгівлі: www.wto.org
3. Міжнародна Організація Праці: www.ilo.org
4. Міжнародна організація цивільної авіації: www.icao.int
5. Міжнародна Організація Міграції: www.imo.int
6. Всесвітній поштовий союз: www.upu.int
7. ЮНКТАД: www.un.org/russian/esa/unctad
8. ЮНІДО: www.unido.ru ; www.un.org/russian/ecosoc/unido
9. Організація Економічного Співробітництва та Розвитку: www.oecd.org
10. Рада Європи: www.coe.org
11. Європейський Союз: europe.eu.int
12. Європейська Асоціація Вільної Торгівлі: www.efta.int/
13. Організація з Безпеки і Співробітництва в Європі: www.osce.org
14. НАТО: www.nato.org
15. Співдружність Незалежних Держав: www.cis.minsk.by
16. Організація Африканської Єдності: www.africa-union.org
17. Ліга Арабських Держав: www.arableagueonline.org
18. Організація Американських Держав: www.oas.org
19. МЕРКОСУР: www.guia-mercosur.com
20. Північно-Американська Зона Вільної Торгівлі: www.nafta-sec-alena.org